

== ÉBRESZTŐ IRÁSOK ==

== 5. ==

A MOCOKTALAN HÁZASSÁG

XI. PIUS PÁPA „CASTI CONNUBII...” KEZDETŰ KÖRLEVELÉRŐL

IRTA

DR. KÖZI-HORVÁTH JÓZSEF.

AZ ACTIO CATHOLICA ORSZ. ELNÖKSÉGÉNEK MEGBIZÁSÁBÓL

KIADJA: KORDA R. T. BUDAPEST, VIII., MIKSZÁTH KÁLMÁN-TÉR 3.

„CASTI CONNUBII . . .”

1930. december 31. Fontos dátum. Mindenkinek illik megjegyezni. Ezen a napon jelent meg XI. Pius pápa „Casti connubii” kezdetű körlevele.

Miről szól ez a pápai körlevél?

„A keresztény házasság lényegéről, méltóságáról, a családra és az emberi társadalomra kiáradó előnyeiről és jótéteményeiről, az evangéliumi tanítás ezen nagyfontosságú tételével ellenkező tévedésekről, a házassággal ellenkező bűnökről, végül a gyógyítás legfőbb módjairól.”

Miért volt szükség a „Casti connubii” megjelentetésére?

Azért, — mondja a pápa — mert „az emberiség tekintélyes része a házasság megújításának isteni művéről megfeledkezve a keresztény házasság nagy szentségét vagy egyáltalán nem ismeri, vagy konokul tagadja, sőt új és gyökerekben hamis erkölcstani elvekre támaszkodva lábbal is tiporja.” „A legveszedelmesebb tévedések és romlott erkölcsök már híveink közé is beszivárognak s napról-napra észrevétlenül is tovább terjednek.”

A tiszta házasságot, „ezt az isteni intézményt, a mi időnkben gyakran megvetik és már-már elvetik.”

„Már nem is titokban és homályban, hanem nyíltan, minden szégyenérzetet levetve, úgy szóban, mint írásban, mindenfajta színelőadásokban, regényekben, szerelmes és sikamlós elbeszélésekben, mozifilmekben, rádióelőadásokban s a modern tudomány minden vívmányának igénybevételével megtiporják és kinevetik a házasság szentségét. A válásokat, házasságtöréseket, a legocsmányabb bűnöket részint magasztalják, részint olyan színekben festik, mintha semmi bűn és becstelenség nem volna bennök. Már könyvek is akadnak, melyeket nem áttallanak tudományos műveknek nevezni, pedig a valóságban többnyire csak tudományos mázat hordanak magukon, hogy annál könnyebben megtalálják az utat az olvasókhoz. Az azokban előadott elméleteket úgy árulják, mint a legújabb szellemnek csodáit, annak a szellemnek, amely elfogulatlanul csak az igazságot kutatja, a régiek előítéleteit levetette s az elavult nézetek közé természetesen a házasságról szóló hagyományos keresztény tant is sorolja.

Beadnak ilyeneket mindenfajtajú embernek, gazdagnak és szegénynek, munkásnak és úrnak, tanultnak és tanulatlanak, nőtlennek és házasnak, felnőttnek és ifjúnak; sőt ezeknek, mint könnyebb zsákmánynak még veszedelmesebb csapdákat is állítanak.“

Az emberi társadalom létének, boldogságának alapja, a házasság és a család rettenetes válságban vergődik. Jóindulatú kontárok és rosszindulatú kuruzslók, báránybőrbe bújt farkasok sűrögnek-forognak körülötte. De a beteg állapota napról-napra rosszabbodik.

A pápa, „mint Krisztus földi helytartója, mint legfőbb pásztor és tanítómester“, nem nézhette már tovább a beteg vergődését és az orvosok tehetetlenségét.

A „Casti connubii“ által felgyújtja az Evangélium világosságát. Ez a világosság élesen megjelöli a bajt és könyörtelenül elítéli a tévedéseket. De nemcsak ezt teszi. A csalatkozhatatlan, Istentől nyert tekintély biztosságával az emberiség elé állítja az utat is, amely a házasságot és a családot egyedül képes kivezetni mostani elesettségéből. Egyben kiosztja a feladatokat is, amiket az egyeseknek, a papságnak és az államnak feltétlenül el kell végezniök ebben az emberiség életére sorsdöntően fontos munkában.

A „Casti connubii“-t mindenkinek ismernie kell!

A házasság és a család az emberi társadalomnak gyökere, forrása, összejtje. Amilyen a gyökér, olyan a fa; amilyen a forrás, olyan a folyó; amilyen az összejt, olyan a test. *Amilyen a házasság és a család, olyan a társadalom. Amikor tehát a házasság és a család bajairól beszélünk, az egész emberi társadalom létéről, boldogságáról van szó.* Nincsen olyan ember, aki-nek az életét és a boldogságát, vagy boldogtalanságát valamilyen formában ez a kérdés nem érintené. Egyéni életünk boldogsága, vagy boldogtalansága nagyrészt attól függ, hogy milyen a házasság, vagy a család, amelynek kötelékébe tartozunk. Most, a mi napjainkban folyik a döntő harc, amelynek kimenetelétől függ, hogy a jövőben milyen lesz a házassági és a családi élet. *Akit ez a harc nem érdekel, azt a maga jövődjöje nem érdekli.*

Hozzá a „Casti connubii“-ban nem valami regényíró, bölcseľ, vagy tudós adja elő a maga egyéni elgondolásait. *A földkerekség legnagyobb erkölcsi tekintélye, Krisztus földi helytartója beszél itt a mai kor-*

nak legégetőbb kérdéséről. Ismeri a kérdést alaposan, elmondja a véleményét őszintén, megmutatja a kivezető utat szeretettel.

A „Casti connubii“-ban Krisztus, az emberiség legnagyobb jótevője ad eligazítást a XX. század leg-súlyosabb problémájában: a házasság és a család kérdésében.

Éppen ezért a „Casti connubii“-t minden embernek, katolikusnak és nemkatolikusnak egyformán meg kell ismernie!

A HÁZASSÁGOT AZ ISTEN ALAPITOTTA, KRISZTUS SZENTSEGI MÉLTÓSÁGRA EMELTE.

A liberális és szocialista bölcselek mindenáron be akarták bizonyítani, hogy a házasság idők folytán fejlődött ki, tehát tisztára emberi találmány. Abban az időben volt ez, a múlt század végén, amikor azt is erősítették, hogy az ember a majomtól származik. *Inkább elfogadták ősüknek az orangután*got, *csak hogy ne kelljen meghajolnia a teremő Isten előtt.* A házasságról pedig azt tanították, hogy az őseemberek és a kezdetleges műveltségű népek nem ismerték, hanem nőközösségben éltek. A műveltség térhódítása során aztán lassankint áttértek a többnejűségre, amelyből hosszú idő múltán alakult ki a mostani egynejűség.

Ebből a tanításból aztán levonták azt a következtetést, hogy ha a házasság csak emberi találmány és az idők folytán ennyi változáson ment keresztül, akkor a mai ember is változtathatja a saját igényei szerint. Így született meg a liberális és szocialista kormányok alatt a polgári házasság, a válások megengedése, a magzatelhajtások és a szabadszerelem törvényesítése. Így züllött le a házasság a kereszténynek mondott Európában olyan mélyre, amilyen mélyen talán még az erkölcstelen, pogány Rómában sem volt. *Az istentelen tanok megtermették istentelen gyümölcseiket.*

Hogy ezek az istentelen tanok mennyire nem földik a valóságot, az a XX. században fényesen be-

igazolódott. *A komoly tudósok egész sora mutatta ki, hogy a liberálisoknak és a szociáldemokratáknak a házasságról szóló tana nem egyéb szemenszedett koholmányról.* Az igazság éppen az ellenkezője. Ezek a tudósok bebizonyították, hogy amióta ember van a földön, azóta van a házasság is. *Tehát a házasság nem emberi találmány, hanem a Teremtő rendelése.* Sőt tovább mentek és bebizonyították azt is, hogy a népek őskorukban, természetes állapotukban valamennyien egynejségben éltek. Csak később, amikor elhomályosult lelkükben az igaz Isten tudata, amikor szívüket hatalmába kerítette a pogány babonáság és erkölcstelenség, akkor tértek át a többnejségre. Így tartott ez egészen az Úr Jézus megjelenéséig, aki aztán a házasságot megtisztította, visszaállította régi szépségébe és szentségi méltóságra emelte.

A XX. század komoly tudósainak ez a megállapítása mindenben igazolja az Egyház tanítását. XI. Pius pápa a „Casti connubii”-ben ugyanezt hirdeti. „Minden gonoszságnak gyökere — írja a Szentatya — annak a tagadása, hogy a házasságot a természet Ura alapította és Krisztus Urunk valódi szentség rangjára emelte s az az állítás, hogy a házasság emberi találmány.” Másutt meg azt mondja: „*A házasság alapítása és megújítása nem emberi mű, hanem isteni.* Nem emberek, hanem Isten — a természet alkotója — és Krisztus Urunk — a természet megváltója — bátyázták körül törvényekkel, megerősítették és fölmagasztalták. Azért ezek a törvények semmiféle emberi önkénynek, még a házaselek ellenkező megegyezésének sem rendelhető alá. Ez a Szentírás tanítása, ez az Egyház állandó és általános hagyománya, ez a trienti szentsinatnak ünnepies végzése, amely a Szentírás szavai-

val hirdeti és megállapítja, hogy a házasság örök és felbonthatatlan köteléke, annak egysége és szilárdsága magától az Istentől, mint alapítótól származik.”

A házasság az Egyház hatáskörébe tartozik.

Abból, hogy a házasságot Krisztus Urunk szentségi méltóságra emelte, következik, hogy a házasság épen úgy, mint a többi hat szentség, az Egyház hatáskörébe tartozik. *Az Üdvözítő az Egyháznak és nem az államnak adta a jogot, hogy a házassági ügyeket intézze.*

Az Egyház rendelkezése értelmében csak a katolikus templomban kötött házasság érvényes. *Ha katolikus ember csak polgári házasságot köt, annak a házassága érvénytelen.* Katolikus ember eleget tesz az állami törvény követelményének, de tudja, hogy az anyakönyvvezető előtt való megjelenéssel tulajdonképpen még nem kötött házasságot.

Magyarországon 1895 október elsején, a liberális uralom idején hozták be a polgári házasságot. Minél jobban szaporodik az öntudatos katolikusok tábora, annál előbb sikerül a polgári házasságot megszüntetni és az Egyháznak visszaadni Krisztustól kapott jogát: a házasság ügyének teljesjogú intézését.

Töröljék el a polgári házasságot!

Hogy ezt meg lehet tenni minden különösebb nehézség nélkül és hogy milyen formában lehetne megtenni, arra vonatkozólag *Serédi Jusztinián hercegprímás az idei katolikus nagygyűlésen a következőket mondotta:* „A polgári házasság törvényének módosítása a helye-

sebb lehetőség szerint abban állana, hogy a polgári házasságról szóló törvény sem az egyvallású, sem a vegyesvallású jegyesekre nem vonatkoznék, hanem ezeknek közös egyházuk, vagy az egyik fél egyháza előtt kötött, pusztán egyházi házasságát, az állam kötelező polgári házasság nélkül akceptálná és neki polgárjogi következményeket biztosítana mindaddig, míg az az egyház, amelyben a házasság kötött, a maga törvényei szerint ki nem mondaná és az államhatalommal hivatalosan nem közölné, hogy az illető házasság kezdetől fogva érvénytelen volt, illetőleg, hogy a házassági kötelék felbomlott.

Ilyen törvénymódosítás ellen az államhatalomnak sem lehetne kifogása, mert a házasság és család szilárdságát is sokkal jobban biztosítaná, mint a mostani állami törvények, amelyek alapján eddig olyan könnyű volt a polgári házasságok felbontása, hogy már maga az államhatalom is megsokallotta és szinte elrémült, mikor a tömeges válások szörnyű nemzetrontó következményeit észrevette. De nemkatolikus testvéreinket sem érné semmiféle sérelem, ha ez a törvénymódosító javaslat törvényerőre emelkednék, mert az állam őket is megbecsülné, mikor az ő egyházaik törvényei szerint kötött, tisztán egyvallású és vegyesvallású házasságokat a maga szempontjából akceptálná és nekik polgárjogi következményeket biztosítana. Ha azonban valamelyik felekezet ezt a törvénymódosítást magára nézve nem kívánná és inkább ragaszkodnék a kötelező polgári házassághoz: a módosított törvény kimondhatná, hogy a polgári házasság az illető felekezet törvényei szerint kötött tisztán egyvallású és vegyesvallású házasságokra nézve ezután is kötelező.

Ennek a törvénymódosításnak a végrehajtásához

nincsen szükség pénzre, csak jóakaratra. A felekezetek érzékenységét sem sérti. Ellenben a katolikusok lelkéből kihúzza azt a fájó tövist, amelyet negyven évvel ezelőtt a liberális törvényhozás szűrt bele a polgári házasság bevezetésével. Reméljük, hogy a keresztény Magyarország kormánya és törvényhozó testületei hamarosan törvényerőre emelik a hercegprimás javaslatát.

Az állam segítse az Egyházat!

A nemzetnek is érdeke, hogy a házasságok tiszták és boldogok legyenek. Azért az állam a maga törvényeivel és hatalmával álljon az Egyház mellé. Büntesse meg azokat, akik szóval, írással, vagy cselekedettel meg akarják rontani a házaseletet. *Moziban, színházakban, ujságokban, könyvekben valósággal gúnyolják a keresztény házasságot és magasztalják a bűnt.* Az államhatalom keze sujtson le rájuk. Vegye védelmébe Krisztus tanítását és azokat, akik ezt a tanítást becsületesen megtartják.

A pápa szavai szerint: „Igazságos törvényekre és azok hűséges betartására van szükség, amelyek a tiszta hűséget és a házastársak kölcsönös támogatását biztosítják, mert a történelem tanúsága szerint az állam jóléte és a polgárok földi boldogsága ott biztos és szilárd nem lehet, ahol az alap, amelyen nyugszik, tudniillik a jó erkölcs meginog és a polgárok bűnei folytán bedugul a forrás, amelyből az állam is születik — a házasság és a család.”

„A polgári törvények — mondja a pápa — nagyban támogatják az Egyházat súlyos feladatában, ha rendelkezéseikben figyelemmel vannak az isteni és

egyházi törvényekre s a maguk részéről is büntetik az ellenük vétőket. Mert vannak olyan emberek, akik erkölcsileg is megengedettnek tartják, amit a polgári törvények megengednek, vagy legalább nem büntetnek, viszont olyanok is, akik lelkiismeretük tiltakozása ellenére is cselekszenek, ha a polgári törvényektől nincs mit tartaniuk, mert az Istent nem félik s így önmaguknak és sok másnak a romlását okozzák.”

Mussolini példát adott.

Magyarországon negyven esztendő szomorú tapasztalata bizonyítja, hogy a pápának mennyire igaza van. A polgári házasság bevezetése leszállította a házasságot a szentség isteni magaslatáról, egyszerű szerződéssé alacsonyította. Ezer és ezer példával lehetne bizonyítani, hogy *az anyakönyvvezető hivatal nem tudja pótolni a templomot.*

Tehát nemcsak az Egyház, de a nemzet érdeke is kívánja, hogy ne kísérletezzünk tovább, szerezzük vissza minél előbb a házasságnak Krisztusadta erejét és méltóságát: szentségi jellegét. Gyönyörű példát mutatott a nagy olasz államférfi, *Mussolini, aki a fasiszta állam teljes erejével odaállott a szentségi házasság mellé.* A lateráni szerződés szavai szerint: „Az olasz állam a házasságnak, mint a család alapjának, azt a méltóságot akarja visszaadni, amely az olasz nemzet hagyományainak megfelel s azért a kánonjog által szabályozott házassági szentségnek a polgári jogkövetkezményeket biztosítja.”

Mussoliniról senki nem mondhatja, hogy nem nagy államférfi és hogy nem szereti hazáját. Hiszen

valósággal újjáteremtette Olaszországot. És íme ez a nagy ember első feladatának tekintette, hogy a házasságot visszaadja az Egyháznak. Mert meggyőződése, hogy *a boldog, békés, nemzetépítő családi élet alapja az egységes és felbonthatatlan szentségi házasság!*

A KATOLIKUS, HA NEM KATOLIKUS TEMPLOMBAN KÖT HÁZASSÁGOT, ÉRVÉNYTELENÜL KÖTI.

Katolikus embernek tudnia kell, hogy házassága érvényességéhez nem elég az, hogy templomban esküdjék. Elengedhetetlenül szükséges, hogy a templom katolikus templom legyen. *Aki katolikus létére nem katolikus templomba megy házasságot kötni, annak a házassága épűgy érvénytelen, mint a pusztá polgári kűtés.* Ennek következtében természetesen szentségekhez sem járulhat.

A csak polgári kűtésben élőkkel, vagy a nem-katolikus templomban eskűdtekkel szemben *az őntudatos katolikus ismeri a köteleességét.* Ilyen házasságokhoz nem gratulál, ilyen eskűvőkre és lakodalmakra nem megy el, ilyen házasságban lévő családokkal lehetőleg kerűli az érintkezést. Tovább is megy. Állások betűltésénél és képviselőválasztásoknál nem szavaz olyan jelűltre, akinek nincs rendben a házassága. Sajnos, ma a társadalmi életben nem igen tesznek különbséget az egyházilag érvényes és érvénytelen házasságban élők között. Befogadják őket mindenfelé, mintha semmi hibájuk sem lenne. Annál inkább hangoztatni és éreztetni kell a világ felfogásával szemben, hogy *a kettű között óriási különbség van.* És a nemzet életét is veszélyeztetű házassági bajok csak akkor szűnnek meg,

ha a katolikus társadalom az Egyház mellé áll és a maga részéről is megbélyegzi azokat, akik az Egyháznak Krisztus által rendelt házassági törvényeit elvetik.

Miért nem kívánatos a vegyesházasság?

A házasság csak akkor lesz igazán boldog, ha a házastársak lélekben, gondolkozásmódban is teljesen eggyé válnak. *Ennek a lelki összhangnak első feltétele, hogy az élet legnagyobb kérdésében, a vallás kérdésében egyetérttsenek.* Hiszen az embernek egész gondolkozásmódja attól függ, hogy milyen vallásban nevelkedett. Ha két különböző vallású egyén köt házasságot, mindig megvan a veszedelem, hogy előbb-utóbb összekülönböznek. Nem bírják megérteni egymást. És ez nem is csoda. Hiszen még imádkozni se tudnak közösen. *A statisztika is azt mutatja, hogy a vegyesházasságok közül sokkal többen válnak el, mint az egyvallásúak közül.*

Vagy, ha válásra nem is kerül a sor, az ilyen házastársak vallásilag közönyösek lesznek. A vallás kérdését kikapcsolják a család életéből azért, hogy egymást meg ne sértsék. Sokszor meg egymás iránti helytelen szeretetből, hol az egyik, hol a másik templomába mennek. Ennek aztán az lesz a következménye, hogy egyikük sem él komoly lelki életet.

Legnagyobb kárát a gyermekek látják ennek az áldatlan helyzetnek, mert szó sem lehet arról, hogy ilyen családi otthonban biztos vallási meggyőződést szerezhessenek. Annak a helyzetnek szomorú voltáról meg fölösleges beszélni, amikor nemcsak az apa és anya vannak különböző valláson, hanem ezt a vallási megoszlást átviszik a gyermekekre: a fiúkra és lányokra

is. Hogyan szerezzenek vallási meggyőződést azok a gyermekek, mikor ketten egy asztalnál ülnek és az egyik azt tanulja valamilyen vallási igazságról, vagy parancsról, hogy igaz és aszerint kell cselekedni, a másik pedig ugyanakkor azt olvassa a maga hittanjából, hogy az, amit a testvére tanul, nem igaz és nem szabad azt követni.

A család békéje, a házastársak boldogsága és a gyermekekért való aggodása vezeti az Egyházat akkor, amikor elvárja hiveitől, hogy katolikus hittestvéreik közül válasszanak maguknak házastársat.

Reverzális!

Egyes indokolt esetekben megengedi az Egyház a vegyesházasságot. Ennek az engedélynek azonban *elengedhetetlen feltétele*, hogy a nemkatolikus fél reverzális adjon. A reverzális a polgári házasságot megelőzőleg hivatalos állami közeg előtt kiállított okirat, amelyben a házasfelek kötelezik magukat, hogy összes gyermekeiket a katolikus vallásban fogják nevelni.

Reverzális nélkül 1918. május 19-e óta az új egyházi törvénykönyv rendelkezése értelmében érvényes vegyesházasság nem köthető. Tehát a katolikus szülők, leányok és legények nagyon vigyázzanak! Mihelyt szóba kerül valahol egy vegyesházasság, az legyen az első kérdés, hajlandó-e a nemkatolikus fél reverzális adni. Ha nem, akkor szakítsák meg az illetővel a további érintkezést. *Reverzális nélkül még a legjobb partit is vissza kell utasítani, még a legforróbb szerelem szavát is el kell fojtani, mert a földi kincsnél és boldogságnál fontosabb a lélek nyugalma és az örök boldogság.*

Voltak, akik nem hallgattak az egyház intő szavára.

Anyagi érdekből, vagy a vak szerelemtől hajtva az egyház ellenére is megesküdték reverzális nélkül, idegen templomban. Akadtak olyanok is, akik a nem katolikus fél számára adtak reverzális. És most sírnak, jajgatnak, amikor gyermekeik idegen vallásban nevelődnek és amikor az egyház megtagadja tőlük a szentségek kiszolgáltatását. Sajnáljuk szomorú helyzetüket, de letagadhatatlan, hogy a bajt önmaguk okozták meg gondolatlan cselekedetükkel. *Szomorú sorsuk állandó intelem* arra, hogy reverzális nélkül vegyesházasságot kötni nem szabad.

„S LESZNEK KETTEN EGY TESTTÉ.”

(Gen. 2, 24.)

Isten az embert férfiúvá és nővé teremtette. Egyformán ember mindegyik, mégis különböző a testük, a lelki tulajdonságaik, az érdeklődési körük. Úgy alkotta meg őket a Teremtő, hogy egymást kiegészítsék. Az Isten akarata az az ösztönszerű vonzódás is, amely a két nemet egymás felé hajtja.

A Szentírás szavaként: „Ez okból hagyja el az ember atyját s az anyját s ragaszkodik feleségéhez, s lesznek ketten egy testté.” (Gen. 2, 24.)

Egy legény és egy leány szívében kigyullad a szerelem lángja és attól fogva az a legnagyobb vágyuk, törekvésük, boldogságuk, hogy együtt lehessenek. Iparkodnak elszakítani minden más köteléket, elhagyják a szülői házat is, hogy kettőjük új otthonában egészen egymáséi lehessenek.

Egymásé lenni egészen, egymást kiegészíteni testben, lélekben, egybeolvadni nem egy órára, nem egy esztendőre, hanem az egész életre, ez a házasságnak első célja. *A kölcsönös segítség és támogatás.* Közössek legyenek a céljaik, az örömeik és a szenvedéseik. Kéz a kézben menjenek keresztül az életen, vállat vállhoz téve vívják meg az élet küzdelmeit, egy szívvel dolgozzanak az Úr szőlőjében, kéz a kézben zárando-koljanak a mennyország felé — ezt kívánja az Isten a házaselektől.

A katolikus házásoknak természetesen elsőrendű kötelességük, hogy egymásnak *a lelki tökéletesség útján is* támaszai legyenek. Azért írja a pápa: „A szeretetnek külső munkája a családban nemcsak a kölcsönös megsegítésre szorítkozhatnak, hanem arra is kiterjed, sőt elsősorban arra kell törekedni, hogy a házások egymást a belső lelki kialakulásban, fejlődésben és tökéletesedésben támogassák, hogy az életközösségből kifolyólag az erényekben folytonos előhaladást tegyenek, különösen az isteni és a felebaráti szeretetben, amelyen végeredményben „az egész törvény függ és a próféták.”

Más szóval ez annyit jelent, hogy a házastársak törekedjenek egymás hibáit lenyesegetni, egymás erényeit elsajátítani. Ha valamelyik házastárs közömbös a hit dolgai, az Egyház parancsai iránt, a másik buzgólkodik, hogy szavával, de legfőképen példájával, megkedveltesse vele a lelki életet. *Ha pedig az egyik házastárs nem katolikus lenne, akkor a másik, természetesen kellő szeretettel, okossággal és türelemmel iparkodjék őt megnyerni az Egyház kebelébe való visszatérésre.* Mert hiszen az a protestáns házastárs, mikor katolikussá lesz, akkor tulajdonképpen visszatér az ősei vallására, amelyet a családja a XVI. században, vagy még később elhagyott.

A HÁZASSÁG EGY FÉRFI ÉS EGY NŐ ÉLETKÖZÖSSÉGE.

A házasság Isten akarata szerint *egy* férfinak és *egy* nőnek teljes életközössége. A bűnbeesés után elhomályosult az emberiség lelkében az igazság, szívében úrrá lett az erkölcstelenség és ezért a házasság kérdésében is pogány szokás lépett fel. A férfi több feleséget vett magának, vagy felesége mellett ágyasokat tartott. Természetesen ennek a szokásnak terjedésével lehanyaglott az asszony megbecsülése is. A családi élet pedig elpusztult. A férfi valósággal zsarnoki módon uralkodott felesége és gyermekei fölött. A Krisztus előtti világban, de még sok helyen ma is a pogányoknál, az asszony élvezeti cikk a férfi szemében. Joga nincsen, de a munkát ő végzi. Ha elmúlik a szépsége és az ereje, vége a becsületének is.

Az Úr Jézus visszaállította a házasságot eredeti tisztaságába. Az Egyház nyomatékosan tanítja kezdetől fogva, hogy *egyidejűleg csakis egy férfi és egy nő között állhat fenn a házasság*. Azért mondjuk, hogy egyidejűleg, mert az egyik fél halála után a másik újabb házasságra léphet.

Krisztus Urunk nem elégedett meg azzal, hogy a házasság eredeti egységét visszaállította. A pápa szavai szerint: „*hogy a házasság szentélyének tisztasága tökéletesen megőriztessék, még az egységgel ellenkező*

szándékos gondolatokat és kívánságokat is megtiltotta: „Én pedig mondom nektek, hogy mindaz, aki asszonyra néz, hogy őt megkívánja, már házasságtörést követett el vele szívében.” (Máté, 5, 28.) A férj és feleség teljesen egymásé legyen. Kivülálló még gondolatban se merjen hozzájuk közeledni. De viszont azzal, hogy egymásé lettek egészen, az ő számukra is lezáródott minden más út. Ha valamelyikük, akár a nő, akár a férfi, még ha csak kívánságban is, egy harmadikhoz közeledik, vétkezik a házastársi hűség ellen, házasságtörést követ el.

„Ne ejtsétek tévedésbe önmagatokat . . .!”

(I. Kor. 6, 2.)

Mostanában moziban, színházban, regényekben, ujságokban, társaságokban gyakran tapasztalható, hogy a házasságtörő, barátnőt tartó férfit és kikapós asszonyt olyan kedvező színben tüntetik fel, mintha valami kedves, dicséretreméltó dolgot művelnének.

Ezzel a léha, modern gondolkodással szembenáll a történelem minden népének erkölcsi felfogása. Még a pogány germánok, rómaiak, egyiptomiak is súlyos testi fenyegetéssel büntették a házasságtörőket. Az ószövetségi Szentírás pedig keményen kimondja: „Ha valaki paráználkodik másnak a feleségével és házasságtörést követ el felebarátja feleségével: halállal lakoljon a házasságtörő férfi is, a házasságtörő asszony is.” (Lev. 20, 10.)

A házasságtörés súlyos bűn a Tízparancsolat ellen és nagy jogsérelem a másik házastárssal szemben. Bizalmatlanságnak, veszekedésnek, a házasság szétesésének, az ártatlan házassfél boldogtalanságának és a gyermekek szerencsétlenségének kiindulópontja. Azért

figyelmezteti Szent Pál apostol a házasokat: „Ne ejtsétek tévedésbe önmagatokat: sem paráznák, . . . sem házasságtörők . . . , nem fogják bírni Isten országát!” (I. Kor. 6, 9.)

Nincsen kétféle erkölcs!

Ennél a megállapításnál különösen ki kell emelni, hogy egyforma szigorúsággal vonatkozik mindkét házastársra. *Ami tilos az asszonynak, tilos a férfinak is.* A hitvesi hűség betartása épúgy kötelezi a férfit, mint az asszonyt. A modern felfogás, amely sokban hasonlít a Krisztus előtti pogánysághoz, többet enged meg a férfinak, mint a nőnek. A férfinak szabad az, ami miatt az asszonyra követ dobnak. Krisztus nevében hangoztatni kell, hogy csak egy erkölcs van, amely kötelező mindkét félre: a házastársi hűség lelkiismeretes megtartása.

Szent legyen és tiszta a házastársak szeretele.

Szent és tiszta házasság! Mit jelent ez? Megfelel rá a pápa körlevele: „Hogy a házassági hűség annál fényesebben tündököljön, a házastársak kölcsönös érintkezésének a családban a tisztaság jelét kell magán hordania, olymódon, hogy a hitvesek mindenben az Isten és a természet törvényéhez alkalmazkodnak s az Isten nagy műve iránt alázatos tisztelettel, a Teremtő végtelenül bölcs és szent akaratát követni igyekeznek.”

A szent és tiszta házasság nemcsak azt követeli meg, hogy, „ami az isteni törvénnyel szabályozott házasságkötésből kifolyólag egyedül a hitvestársaknak joga, azt a másik hitves neki meg ne tagadja s másnak meg ne engedje,” hanem azt is, hogy „*magának a*

hitvestársnak se engedjen meg olyasmit, ami mint az isteni joggal és törvényekkel ellenkező és a hitvesi hűséggel összeférhetetlen, egyáltalán tilos.“

„Megköveteli a házassági hűség — mondja a pápa körlevele —, hogy a férjet és feleséget egészen különleges, *szent és tiszta szeretet* kösse össze s ne úgy szeressék egymást, mint a házasságtörők, hanem, mint Krisztus szerette az ő egyházát . . . Krisztus pedig határtalan szeretettel ölelte magához az egyházat s nem a saját, hanem kizárólag a Jegyesnek érdekét tartotta szem előtt. Tehát nem olyan szeretetről van szó, amely csak az érzékiség gyorsan múló kívánságain alapszik, vagy csak becéző szavakban nyilvánul, hanem, amely a lélek legbensőbb érzésén nyugszik — s mivel a szeretet próbaköve a tett — külső cselekedetekben is bizonyosságot tesz magáról.“

A „*Casti connubii*“ nem ítéli el a házasság megengedett érzéki örömeit. De *a puszta érzékiség és a szép szavak legfeljebb ideig-óráig, a megúnásig és az első komoly megpróbáltatásig tudják csak összekötni a házastársakat.* A szent és tiszta szeretet szétszakíthatatlan kötélekkel köti össze a hitveseket. Olyan kötélekkel, amelyet az idő és a szenvedés nemhogy széjjel nem tép, hanem inkább szorosabbra fűz. Erre a szent és tiszta házasságra állnak az Úr Jézus szavai: „Ennél fogva már nem ketten vannak, hanem egy test.“

A lérlí a fej, az asszony a szív.

A család alkotmányát ezzel a szép, költői hasonlattal fejti ki a pápai körlevél: „Ha a férfi a fej, akkor a nő a szív. S amint a férj a kormányzó hatalmat, úgy az asszony viszont a szeretetnek fejedelemségét igényelheti s tartozik is igényelni.“

Fej és szív egyformán fontos és nélkülözhetetlen részei az emberi testnek. A fejből megy ki az irányítás, de viszont a szív küldi széjjel minden tagba az éltető, meleg vért. Ki tudná megmondani, melyiknek a működése értékesebb? Épígy nem lehet és nem szabad arról vitatkozni, hogy a házasságban és a családban melyiknek a munkája értékesebb: a férfié-e, vagy az asszonyé? A férfi munkája más természetű, mint az asszonyé, de *a kettő egyformán fontos*. A férfi a maga keményebb természetével, szélesebb látókörével gondoskodik a család megélhetéséről, harcol érte, képviseli a világ felé; a nőnek gyöngédebb, finomabb, visszahúzódóbb természete alkalmasabb a család belső életének kialakítására, szebbétételére. A helyes, evangéliumi családi életben ez a kétféle természet és kétféle tevékenység tökéletesen megtalálja a maga helyét és a legszebben kiegészíti egymást.

Az evangélium királyi trónra ültette az asszonyt.

Ismerjük a történelmet, tudjuk, hogy Krisztus előtt milyen keserves volt az asszony sorsa. Rabszolgája volt a férjének. Krisztus és az ő parancsára az anyaszentegyház megfogta a nő kezét, összetörte a rabbilincseit, — és a családban királyi trónra ültette. Gyermekeinek anyja, férjének felesége, otthonának úrnője lett.

A nő a férfi egyenlőjogú és egyenlőrangú segítő-társa, mert annak teremtetten az Isten. A Szentírás szerint: Mondá továbbá az Úristen: Nem jó, hogy az ember egyedül legyen: alkossunk hozzá illő segitőt is.“ (Gen. 2, 18.) Azért írja az Apostol is: „A férj adja meg a feleségnek, amivel tartozik, hasonlóképen pedig a feleség is férjének.“ (I. Kor. 7, 3.)

Az asszony a férfi egyenlőrangú, egyenlőjogú segítőtársa. Mi következik ebből?

Mindig kötelessége volt az asszonynak, hogy megossa a férfi gondját, de talán még soha annyira fontos nem volt, mint a mai nehéz időkben. A férfi keresete erősen megcsappant, a fizetéseket leszállították, munka nincs, a föld keveset jövedelmez. Bizony, ha az asszony nem vigyáz, könnyen bekövetkezik a családban az anyagi összeomlás. A katolikus asszony erényeihez tartozik, hogy tud beosztani és tud a maga igényeiről lemondani egyetlen zokszó nélkül.

De segítőtárs az asszony nemcsak az anyagiak helyes beosztásában, a háztartás takarékos vezetésében és az igénytelenségben, hanem *segítőtárs lelkileg is*. A kenyérhajsza, a család megélhetéséért folytatott küzdelem, a megaláztatások, sikertelenségek, gyakran idegesség, kedvetlenné teszik a férfit. És ezt az idegességet nem egyszer a feleségével érezteti. Az igazi katolikus asszony nem felel a gorombaságra gorombasággal, hanem leül a férje mellé, szeretettel kikérdezi a baját, megosztja a keservét, megsimogatja a homlokát, visszaadja az önbizalmát. Mindenekfelett pedig megerősíti benne azt a boldogító tudatot, hogy van egy lélek a világon, amely mindenkor egyetért vele; van egy szív, egy áldott asszonyi szív, amely akkor is érte dobog, amikor mindenki ellene van; van egy puha kéz és egy meleg csók, a felesége keze és csókja, ami akkor is megmarad neki, ha mindenét: az állását, a vagyonát, a becsületét elvesztette is.

Engedelmesség, de nem szolgai módon.

Az asszonyt mind saját személyében, mind a házassági szerződésből folyó jogokban teljes egyenlőség illeti

meg a férfival szemben. Egyébként azonban *a család java, a család életegysége és szilárd rendje megkövetel bizonyos egyenlőtlenséget és rangfokozatot.* Bármilyen kicsi is egy társaság, van elnöke, vezetője, bármilyen kicsi is egy hajó, van egy kormányosa. A család vezetője és kormányosa a férj, az apa. Az asszony egyenlőrangú segítőtárs, aki készségesen elismeri férjének ezt a felsőbbségét. Erre inti őket Szent Pál apostol is: „Az asszonyok engedelmeskedjenek férjüknek, akárcsak az Úrnak, mert a férfi épúgy feje az asszonynak, mint Krisztus az egyháznak.” (Ef. 5, 22—23.)

A „Casti connubii” szépen megmagyarázza ennek az engedelmességnek a mibenlétét: „Ez az alárendeltség — fejtegeti a Szentatya — nem tagadja meg és nem veszi el a nőtől azt a szabadságot, amely őt emberi személyiségének kiváló méltóságánál, feleségi, anyai és élettársi magasztos hivatásánál fogva teljes joggal megilleti. Nem is követeli tőle, hogy férje akármilyen — talán esztelen vagy a női méltósággal meg nem egyeztethető — kívánságának eleget tegyen. Nem is kívánja, hogy a nő a kiskorúak sorsára jusson, akik kellően érett ítélőképesség vagy élettapasztalat híján saját jogait nem gyakorolhatják. De tiltja a mértéktelen s a család javának elhanyagolásáig menő szabadosságot. Tiltja a család szervezetében a szívnek függetlenítését a fejtől, ami az egész szervezetnek kárával, sőt végső pusztulásának veszélyével járna.”

„A női alárendeltség a férjjel szemben különböző fokban és módon jelentkezik a személyek, helyek, idők különfélesége szerint. *Ha a férj elmulasztja a kötelességét, az asszony tartozik helyette a család kormányát átvenni.* De a családnak szervezetét s annak Istentől

alkotott és megerősített alkotmánytörvényét fölforgatni, vagy megsérteni soha és sehol sem szabad.“ Vagyis rendes körülmények között alkalmazkodnia kell ahhoz a szabályhoz, hogy *a család vezetője, kormányosa a férfi*. Asszony és gyermek kötelesek elfogadni az ő irányítását.

Természetesen a férfinak nem szabad az ő akaratát zsarnoki módon rákényszeríteni az asszonyra és a családra. Amint az asszony és a gyermekek szeretetből engedelmeskedjenek, feltétlenül szükséges, hogy *a férfi is szeretettel irányítsa, vezesse őket*. Szent Pál apostol többször is lelkükre köti ezt a szeretetteljes bánásmódot: „Ti férjek szeressétek feleségeket, amiképen Krisztus is szeretete az egyházat. (Ef. 5, 25.) „Szentígy a férfiak is úgy szeressék feleségüket, mint önnön testüket. Aki szereti a feleségét, önmagát szereti.“ (Ef. 5, 28.) A kolosszeiekhez írt levelében összefoglalja a hitvesek kötelességét ezekkel a szavakkal: „Asszonyok! engedelmeskedjetelek férjetekeknek, amint illik az Úrban. Férfiak! szeressétek feleségeket s ne legyetek kemények irántuk.“ (Kol. 3, 18—19.)

Ennél határozottabban, szebben már nem is lehetne a férfiak lelkére kötni, hogy becsüljék meg feleségüket. Könnyű megérteni belőle, hogy az egyház, amikor engedelmességet kíván a nőtől, nem megalázni akarja, csak a házasság rendjét, a családi élet egységét és szilárdságát biztosítja.

Az asszony bírodalma: a családi otthon.

A férfi kötelessége, hogy a család megélhetéséről gondoskodjék és kifelé képviselje, védje a család érdekeit. Az asszony hivatása, hogy szívének minden dobbanásával, egész munkájával a családért és a család-

nak éljen. Vannak nők, akik a közéletben is megállják a helyüket, akik irodalomban, művészetben, hivatalban is felveszik a versenyt a férfiakkal, sajnos sok nőt a nehéz életkörülmények is rákényszerítenek arra, hogy kenyérkereseti pályára menjenek. Sőt a szomorú gazdasági viszonyok az asszonyok ezreit is irodákba, gyárakba, műhelyekbe űzik, mert vagy munkanélküli a férjük, vagy pedig olyan keveset keres, hogy abból a családot fenntartani nem lehet. Ezek azonban kivételes, mondhatnánk, természetellenes helyzetek. Mert *a nőnek, különösen pedig az anyának a munkaterülete a család és az otthon.*

A „Casti connubii“ a nőt a „család szívé“-nek, „a ház és az egész család állandó, éber őre“-nek nevezi. Szív nélkül hideg, oszlásnak induló hulla a test. Anya nélkül üres, kelletlen szálloda és étterem az otthon.

Őr nélkül, vagy kötelességét elhanyagoló őr mellett ebek harmincadjára kerül a rábízott érték: a család jóléte, a gyerekek nevelése, az otthon rendje, tisztasága, békéje és boldogsága.

A nő azonban csak akkor tudja betölteni hivatását, akkor tud valóban a család szíve, a ház állandó, éber őre lenni, akkor tudja puha, meleg, kíváncsós fészekké varázsolni az otthont férje és gyermekei számára, *ha elsősorban ő maga igen-igen szereti az otthonát.* Az olyan asszony, aki minden kínálkozó alkalmat felhasznál, hogy hazulról elszabadulhasson, ne csodálkozzék, ha férje és gyermekei csak enni és aludni járnak haza. A családi otthonnak legfőbb vonzóereje az asszony és az anya jósága, kedvessége, szívének a lakás legkisebb zugát is átjáró, apát és gyermeket egybekapcsoló szeretete.

**„AMIT ISTEN EGYBEKÖTÖTT,
EMBER EL NE VÁLASSZA!”**

(Máté, 19, 6.)

A házasság szentségi mivoltából következik a házassági kötelék fölbonthatatlansága. Szent Ágoston írja: „A szentség magával hozza, hogy a házasság föl ne bontassék, s az elvált férfi, vagy nő mással, még a gyermekek kedvéért se köthessen házasságot.” A házassági köteléknek ezt a felbonthatatlanságát az Úr Jézus a lehető leghatározottabban kimondja. Félre nem érthető határozottsággal hangzanak a szavai: „Amit Isten egybekötött, ember el ne válassa.” (Máté 19, 6.) És „Mindaz, aki elbocsátja feleségét és mást vesz, házasságot tör; és aki férjétől elbocsátott nőt vesz, házasságot tör”. (Luk. 16, 18.)

Az egyházi törvény a válásnak egyetlen módját engedi meg olyan esetekben, amikor az együttélés valami miatt teljesen lehetetlenné válik és ez az ágytól, asztaltól és az együttlakástól való válás. Külön mondani is felesleges, hogy a házaselek ennek a válásnak kimondása után újabb házasságra nem léphetnek addig, amíg a másik fél életben van.

Krisztusnak ezzel a határozott tilalmával szemben áll ma a gyakorlat. Valósággal visszatérőben van a többnejűség és a többférjűség, ha nem is egyszerre, de egymás után. Vannak nők és vannak férfiak, akik már

a harmadik, negyedik férjükkal, illetőleg feleségükkel élnek együtt. Persze úgy, hogy a többiek is életben vannak. Ha megúnják egymást, egyszerűen szétválnak és mással házasodnak össze. A házasság az ő szemükben egyszerű élvezet, vagy pajtáskodás, közönséges szerződés, amelyet akkor és annyiszor bontanak fel, amikor és ahányszor akarják.

A mult század liberális törvényhozásai ahelyett, hogy az erkölcsök romlásával szemben határozottan védelmükbe vették volna a krisztusi parancsot, inkább az emberi féktelenség malmára hajtották a vizet, azzal, hogy olyan törvényeket hoztak, amelyek megkönnyítették a házasságok felbontását. Sajnos, ezen a téren *Magyarországé az a kétes dicsőség, hogy az Egyesült Államok négy kisebb államának kivételével a mi válási törvényünk nyújtja a legkönnyebb válási lehetőséget.* Ez a helytelen törvény is oka aztán annak, hogy Csonkamagyarországon évente több mint négyezer házasságot bontanak fel a bíróságok.

A válás lehetősége könnyelművé teszi a fiatalokat a házasság megkötésénél, mert azt tartják, hogy majd elválnak, ha nem sikerül. Veszélyeztetni a házasfelek bensőséges életközösségét, önmaguknak a másik fél számára való teljes átadását. Kiteszi őket annak a veszélynek, hogy a másik elhagyja őket öregségükben, vagy betegségükben. Legnagyobb átká pedig, hogy a gyermeket megfosztja apjától, vagy anyjától és a családi fészek melegétől.

Ezzel szemben a házasság felbonthatatlansága figyelmezteti a házasulandókat, hogy komolyan fontolják meg, amire készülnek, ismerjék ki egymást. Kényszeríti őket, hogy összeszokjanak, egymás hibáit kölcsönösen elnézzék. Biztos menedék a hűtlenségre

csábító külső és belső ellenségekkel szemben. Biztosítja a házaseleket, hogy öregségükben, betegségükben nem maradnak egyedül. A legjobban gondoskodik a gyermekek védelméről és sok évig tartó neveléséről.

De nemcsak a házastársak és nemcsak a gyermekek szempontjából fontos a házasságok állandósága. Ugyanannyira fontos a társadalom és a nemzet szempontjából is. „Tapasztalatból tudjuk — írja a „Casti connubii“ —, hogy *az elválaszthatatlanul szilárd házasságok az élet tisztaságának és a jó erkölcsöknek a kútforrásai*. A házassági törvény becsületes betartása biztosítja az államok boldogulását és közjavát. Olyan az állam, amilyenek a családok és bennük az emberek, mert ezek alkotják az államot, mint a testet az egyes tagok. Tehát úgy a hitvesek és gyermekek magánjáva, mint az emberiség közjava körül kiváló érdemeket szereznek mindazok, akik a házasság felbonthatatlanságát védelmezik“.

A katolikus magyarságnak, de egyáltalán minden hazáját szerető magyarnak is, sorompóba kell állni és követelni, hogy minél előbb tűnjön el törvénykönyvünk-ből a válásoknak kedvező liberális törvény és a helyét foglalja el Krisztus tilalma: „Amit Isten egybekötött, ember el ne válassza!“

A HÁZASSÁG LEGFŐBB CÉLJA: A GYERMEK!

Isten az első emberpárt közvetlenül alkotta. Attól fogva azonban az emberi élet folytatásában az emberek segítségét is igénybeveszi. Azért alapította a házasságot, azért mondta ősszüleinknek és rajtuk keresztül az összes eljövendő házastársaknak: „Növekedjete és sokasodjatok és töltsétek be a földet.” (Gen. 1, 28.)

Katolikus házastársak megértik az Isten szent tervét. Alázatos lélekkel meghajolnak az Ő rendelése előtt. Készszéges eszközei a Teremtő szándékának, amely szerint az emberi élet folytonos megújítása a házasságon keresztül történik. *Katolikus házastársak a gyermeket Isten áldásának tekintik.* Összekötő kapocsnak, amely még szorosabban egymáshoz fűzi őket. Életcélnak, amelyben haláluk után is tovább élnek, amelyért érdemes élni, áldozni és dolgozni. Katolikus szülők szeretettel fogadják és szeretettel, gonddal nevelik gyermekeiket, hogy a hazának jó polgárai, az egyháznak hűséges tagjai legyenek.

Akiknek nem kell a gyermek.

Vannak házaspárok, amelyek a házaselet virágait letépi, örömeit élvezik, de a gyermeket vállalni nem akarják. Mint a pápa mondja: *A gyermeket „sokan vakmerően a házasság kellemetlen terhének nevezik s tőle a gondos óvakodást ajánlják, nem ugyan a tisztes-*

séges önmegtartóztatás által, (ami mindkét házaspár beleegyezésével a házasságban is megengedett), hanem a természettel való visszaélés által. Vannak, akik ezt a bűnös kedvezményt azért igénylik, mert a gyermektől irtóznak s érzéki vágyaikat teher nélkül akarják kielégíteni s vannak, akik azt hajtogatják, hogy önmegtartóan élni nem tudnak, viszont a gyermeket a saját, vagy a feleségük állapota, vagy a család gazdasági viszonyai miatt nem vállalhatják.“

Semmiféle ok, még a legsúlyosabb sem . . . !

Ellentmondást és kibúvót nem tűrően folytatja a pápa: „Pedig semmiféle ok, még a legsúlyosabb sem teheti természetessé és tisztességgé azt, ami önmagában természetellenes. A házastársi jog gyakorlása ugyanis természeténél fogva a gyermeknemzésre irányul, tehát *a természet ellen vétének és benső lényegében ocsmány és tisztességtelen dolgot tesznek, akik annak természetes célját és hatását meghiúsítják.*“

Néhány sorral lejjebb ünnepélyes hangon ismételtén kinyilvánítja a „Casti connubii“, hogy: „A házassági jognak olyan használata, amely azt a gyermeknemzés természetes hatásától megfosztja, Isten és a természet törvényének megsértése s mindazok, akik ilyesmit tesznek, súlyos bünt követnek el.“

Ennél világosabban és keményebben már ki sem lehetne mondani azt, hogy *a fogamzásmegakadályozásnak bármilyen módja tilos!*

A pápa figyelmezteti a gyónatókat és a lelkipásztorokat.

A fogamzásmegakadályozásnak mindenféle módja, kivétel nélkül, tilos és bűnös, mert isteni és természeti

törvénybe ütközik. Az erkölcstelen közfelfogás azonban mostanában könnyen túlteszi magát ezen a tilalmon.

A rossz példa, a gyermekáldás megakadályozása, egyre szélesebb körökben terjed. Azért a pápa meghagyja a gyóntatóknak és a lelkipásztoroknak, hogy híveiket világosítsák fel az Istennek erről a súlyos törvényéről. Ha valamelyik pap észreveszi a gyóntatószékben, vagy hívei körében ezt a bűnt és nem teszi szóvá, súlyos bűnt követ el. Ha tehát a papok ezt a kérdést, a fogamzásmegakadályozás, a gyermek elleni védekezés kérdését akár a gyóntatószékben, akár a szószéken, vagy egyesületekben előhozzák, *emiat őket senki meg ne szólja*. Szigorú parancsuk van rá, hogy felvilágosítsák a híveket, különösen pedig a házastársakat a gyermekáldás elleni védekezés természetellenes és bűnös voltáról.

Gyermekgyilkos anyák!

Hogyan kerül ez a két szó egymás mellé? Szinte megborxad az ember, amikor olvassa. Hát akad olyan anya, aki meggyilkolja saját gyermekét?

Sajnos, de megtörténik. Vannak anyák, akik apró, ártatlan gyermeküket megölik mindjárt a születés után. Aztán elássák, elrejtik, hogy a születésről senki se vegyen tudomást. Akadnak ilyen anyák. De még több akad olyan, aki már azelőtt megöli magzatát, mielőtt megszületett volna. Vannak szülők, akik óvakodnak a gyermektől és ha ilyen módon nem sikerül a fogamzást megakadályozni, elég vakmerőek a gyermeket elemészteni az anyaméhben. Szent Ágoston szavai szerint: „Néha a buja vadság, vagy a kegyetlen bujaság odáig fajul, hogy terméketlenséget okozó mérgekhez folyamodik s ha azok nem használnak, a magzatot az anya

méhében valahogyan kioltja és eltávolítja, hogy elpusztuljon, mielőtt élt, vagy ha az anyaméhben már élt, meghaljon, mielőtt megszületik. Ha mindakét szülő ilyen, akkor azok nem hitvesek; s ha kezdettől fogva ilyenek voltak, akkor nem házasságra, hanem ágyasságra keltek egybe; ha pedig nem mindakettő ilyen, akkor merem mondani, hogy vagy az asszony az urának ágyasa, vagy a férfi a felesége mellett házasságtörő.”

Az ilyen szülők elé lángbetűkkel kellene felírni az ötödik parancsolat szavait: „Ne öl!” Mert legyünk tisztában azzal egyszersmindenkorra, bármit tart is a közvélemény, bármilyen könnyelműek is ma az emberek ebben a kérdésben, hogy *a magzatelhajtás — gyilkosság!* Még pedig ártatlan, tehetetlen gyermekélet lángjának kioltása. Gyilkosság akár az anya maga végzi el, akár a baba, vagy az orvos hajtja végre a műtet. Gyilkosság és az ártatlan gyermek kioltott élete épúgy égbe kiált bosszúért gyilkosa ellen, mint Ábel vére. Rátelepszik a szülők lelkére, házasságára, családi életére és nem engedi, hogy boldogok legyenek.

A gyermek a magyar jövődő.

Akik a gyermekek világrajövetelét megakadályozzák, azok az isteni törvény megsértésén kívül a magyarság ellen is súlyos vétket követnek el. A történelem tanúsága szerint minden olyan nemzet, amelyben kihalt a gyermek szeretete, rövidesen eltűnt a történelem színpadáról. Ha javulás nem jön, ez a sors vár a magyarságra is. Hiába kérünk igazságot az Istentől, hiába imádkozunk revízióért, az a nép, amely megöli a gyermeket, önmagát öli meg. Ha így megy tovább, mint ahogyan most folyik a magzatelhajtás és a gyermekgyilkolás, nemcsak a

revíziót nem sikerül elérnünk, de még ez a csonka ország is kiesik a magyar faj kezéből. Nem ijesztés ez a komor megállapítás. A számok tudománya, a statisztika mondja ezt. 1920 óta 31 ezrelékről 21·6 ezrelékre esett vissza hazánkban a születési arányszám. A házasságoknak majdnem 18 százaléka gyermektelen. Az országban 223 egykés község van. A fogyó lakosságú községek egész sorával találkozunk. Városaink születési aránya pedig még a francia városokénál is gyengébb. Az élveszületések számának évről-évre való fokozatos csökkenése egyrésről, a halálozások fokozatos emelkedése másrésről, teremtették meg azt a kedvezőtlen irányzatot, mely a magyarság természetes szaporodásának adatsorában jelentkezik. Az ezer lélekre számított természetes szaporodási arányszám 1925-ben 11·3-en állott. Az azóta tartó állandó hanyatlás eredménye az 1932-es 5·2-es kedvezőtlen arányszám. Egyedül a törvénytelen születések száma mutat állandó emelkedést. 1932-ben már 20.255-re rugott a számuk. De ez viszont megint csak a házasság szomorú válságának bizonyítéka.

Még fájdalmasabb lesz a kép, ha Csonkamagyarország népesedési viszonyait a szomszédos államokéval vetjük össze. Jelenleg Magyarországon 8,688.000, Csehszlovákiában 14,726.000, Jugoszláviában 13,931.000, Romániában 18,025.000 ember él. Tehát a 8,688.000-el szembenáll 46,682.000 lélek. Ha a kisantant népszaporodását vizsgáljuk, azt látjuk, hogy a csehek szaporodása valamivel alacsonyabb a mienknél, a másik kettőé azonban jóval nagyobb. Ennek figyelembevételével 1960-ban körülbelül az lesz a helyzet, hogy 11,203.000 magyart 18,369.000 csehszlovák, 29,049.000 jugoszláv és 27,358.000 román, összesen egy 65,776.000 főből álló ellenséges gyűrű fogja körülvenni.

Tehát a magyarság számára, mint nemzet számára is valóságos létérdek, hogy visszatérjen a krisztusi törvényhez. Amikor az egyház az isteni törvény megtartását követeli, akkor egyúttal hazafias cselekedetet is tesz. Itt is beigazolódik az a régi igazság, hogy katolicizmus és magyarság nem ellenkezhettek egymással. Aki jó katolikus, az egyúttal jó hazafi is. Mert a hazafiság nem nagyhangú beszédekben nyilvánul meg, hanem tettekben. A katolikus magyar ember kevesebbet hangoztatja a hazafiságot, de annál többet dolgozik a hazáért.

Szigorúbb törvényeket kérünk!

Hogy a házasság lezúllt egészen addig, hogy a gyermeket kellemetlen tehernek tekinti, abban igen nagy része van azoknak a mozi- és színdaraboknak, azoknak az újságoknak és könyveknek, amelyek a tisztességes házasságot, a házastársi hűséget és a sokgyermekes családokat gúny tárgyává teszik, a házasságtörést, a válást, gyermektelenséget és a félvilági nőket magasztalják.

Magyarországon a születések számának veszedelmes hanyatlását még az a körülmény is elősegítette, hogy a fogamzásmegakadályozást előmozdító szerek terjesztése szinte szabadon történhetik és hogy a magzatelhajtásra és gyermekgyilkosságra a bűn súlyosságával arányban egyáltalán nem álló, enyhe büntetést alkalmaznak. Ennek következtében az erkölcsi érzésben úgyis megfogyatkozott nők könnyebben vetemednek erre a rettenetes cselekedetre. Magukról megfeledkezett, vallástalan bábák és orvosok pedig üzletszerűen foglalkoznak magzatelhajtással.

Azért figyelmezteti a pápa az illetékeseket: „Az államfők és törvényhozók ne feledjék, hogy a közhata-

lom kötelessége megfelelő törvényekkel és büntetésekkel megvédelmezni az ártatlanok életét, annál inkább, minél kevésbbé védhetik önmagukat azok, akiknek életét veszélyeztetik és megtámadják, s ilyenek elsősorban az anyaméhben a magzatok. Ha pedig a közhalalom viselői a kisdedeket nemcsak nem védelmezik, hanem törvényekkel és rendeletekkel kiszolgáltatják őket az orvosok, vagy mások kezeibe megölésre, jusson eszükbe, hogy az Isten, az örök Bíró megbosszulja az ártatlan vért, mely a földről az égbe kiált.“

Láttuk, hogy a szaporodás a magyarságnak is mennyire érdeke. Tehát *az Egyház joggal elvárhatja a magyar államtól, hogy ebben a nehéz harcban teljes erejével álljon melléje.* Hozzanak drákói törvényeket, hogy egyszersmindenkorra elvegyék a kedvet az ilyen förtelmes üzelmektől. És hozzanak szigorú törvényt az óvszerek terjesztésének eltiltásán kívül azok ellen a mozi- és színdarabok, könyvek és ujságok ellen is, amelyek a házasság és családi élet neveltségességétől és a családi botrányok kiterjedéséből akarnak maguknak anyagi hasznot szerezni.

Addig is, míg ez a törvény megszületik, minden öntudatos katolikus tartsa kötelességének, hogy ilyen moziba és színházba ne járjon, ilyen könyveket és ujságokat a házába be ne engedjen. Környezete és ismerősei között egyaránt legyen apostola a katolikus sajtónak.

Mi a sterilizáció?

Mostanában gyakorta lehet olvasni, hogy ebben, vagy abban az országban bevezették, vagy be akarják vezetni a sterilizációt. Ez az idegen szó annyit jelent, hogy valakit meddővé, nemzésre képtelenné tesznek.

Milyen meggondolás vezeti a sterilizáció híveit? Az embert, elsősorban a saját fajtájukat minél erősebbé, izmosabbá, ellenállóbbá szeretnék tenni. Ezért mindazokat, akik előreláthatólag satnya, beteges utódokat hoznak a világra, el akarják tiltani a házasságkötéstől és lehetetlenné akarják tenni a sterilizálással, hogy utódaik lehessenek.

Mit szólnak hozzá?

A fajvédelem, eugénika és a fajnemesítés eszméje, ha nem esik bele a fajimádat és másfajta népek gyűlöletének hibájába, önmagában helyes. A „Casti conubii“-ban olvassuk, hogy azokat az egyéneket, akik előreláthatólag satnya utódokat hoznak a világra, „sok esetben tanácsos lehet a házasságról lebeszélni.“ Ugyancsak helyénvalónak tartja „a jövő nemzedék egészségének és életerejének biztosítására“ adott „üdvös tanácsokat“. Igen okos dolog, ha az állam és a közületek házassági tanácsadókat állítanak fel. Sok szomorúsorsú házasság nem kötöttett volna meg, ha a házasulandók előtte orvosilag megvizsgáltatták volna magukat és ezt az orvosi bizonyítványt egymásnak megmutatták volna. *Prohászka Ottokár* külön figyelmeztette híveit pásztorlevelében: „Szívбайosok, rossznyavalyában, vagy ideg-betegségben szenvedők, tüdővészések . . . ne házasodjanak . . .“ „Ugyancsak a jó vér és az egészség szempontjából ne házasodjanak össze rokonok.“ *Az egészség követelményeit és a tiszta vér átszármaztatásának fontosságát az Egyház épen eleget hangoztatja.*

A fajvédelem túlzásait azonban elítéli. Mert, „akik ilyen irányú tevékenységet kifejtene, elfelejtik, hogy a család szentebb az államnál s hogy az emberek elsősorban nem a földnek és a világnak, hanem az égnek és az örökkévalóságnak születnek. S azért teljesen igaz-

ságtalan a házasságra egyébként képes embereket, akik minden gondoskodásuk és törekvésük mellett is előreláthatóan csak satnya nemzedéket hozhatnak a világra, a megházasodás miatt súlyos bűnnel megvádolni, jóllehet sok esetben tanácsos lehet őket a házasságról lebeszélni.“

„Az államhatalomnak az alattvalók teste fölött közvetlen hatalma nincs. Büntény és véres büntetést követelő ok nélkül sohasem támadhatja vagy sértheti azoknak testi épségét tisztán fajnevelési vagy más hasonló okokból.“

Az államnak tehát nincsen joga elrendelni a sterilizációt. De tilos a sterilizáció végrehajtása és bűn akkor is, ha azt valaki maga kéri, mert a kereszténység tanítása szerint „a magánemberek sem rendelkezhetnek másként saját testük egyes tagjaival, mint azoknak természetes rendeltetése szerint, nem pusztíthatják el, nem csonkíthatják meg s nem tehetik természetes működésükre alkalmatlanokká, kivéve, ha az egész testnek egészségét másként biztosítani nem lehet.“

Különb az orvostudomány is azon az állásponton van, hogy jelenleg beszélni sem lehet a sterilizáció bevezetéséről. Az egyes betegségek, rossz hajlamok öröklésének megállapítása és törvényszerűsége egyelőre meglehetősen bizonytalan. Gyakorlati ténykedés alapjául nem lehet venni. Ha túl szigorú lenne a törvény, akkor esetleg olyanokat is sterilizálnának, akiknek értékes utódaik születtek volna, ha pedig szűk körre szorítja a sterilizációt, nem ér el célt, mert a népesség számarányaihoz képest igen kevés értéktelen egyén szaporodását szünteti meg, akik egyéb módon is (elkülönítés, felvilágosítás stb.) kizárhatók a szaporodásból.

Az Egyház tilalma és az orvostudomány szaván

kívül a történelem is bizonyítja a sterilizáció helytelen voltát. A századok folyamán sok olyan kiváló ember született, akiknek a szüleit a sterilizáció gondolatának terjesztői szerint meg kellett volna fosztani a nemzőképességtől.

Igaz, hogy ezek a kiváló férfiak beteges testet örökölték a szüleiktől, de tudományukkal, művészetükkel olyan kincset adtak az emberiségnek, hogy mérhetetlen veszteség lenne, ha meg nem születtek volna.

Amióta a német horogkeresztes kormányzat bevezette a mesterséges meddővétevést, azóta nálunk is vannak, akik szóban és írásban hasonlót kívánnak. Ezeknek azt feleljük, hogy, ha igazán szívükön viselik a magyarság jövőjét, ha igazán egészséges, erős fiatal-ságot akarnak, akkor ne azon törjék a fejüket, hogyan lehetne megakadályozni annak az aránylag kicsi számú beteges gyerekek a világrajövetelét, hanem inkább a katolikus Egyházzal karöltve azon dolgozzanak, hogy az a sok ezer meglevő, egészségesnek született magyar gyerek el ne pusztuljon a nyomorúság és az elhagyatottság miatt. *Ez ma az igazi fajvédelem!* Nem a nagy szavaknak, nem a fellengzős jelszavaknak, hanem az áldozatos tetteknek fajvédelme és hazafisága!

KOMOLY ÁTGONDOLÁS, SZILÁRD EL- HATÁROZÁS, TERMÉSZETFÖLÖTTI ERŐ.

A katolikus házasságnál és családi életnél szebbet, fenségesebbet el sem lehet képzelni. Annyira szép és annyira fenséges, hogy ember ilyet ki sem gondolhatott volna. Könnyelábbad az ember szeme, amikor végignézi az esküvő gyönyörű szertartását. A gyűrűnek megáldását és kicserélését, ami az egymásnak való teljes átadást, a szívek kicserélését, egybefonódását jelenti, hogy ezután már közös lesz a gondolatuk, az örömük és a bánatuk, egész életük; a kezeknek összekötését a stórával, ami a házasság felbonthatatlanságát jelképezve figyelmeztet Krisztus szavára: „Amit Isten egybekötött, ember el ne válassza!” És a végén az eskü felejthetetlen pillanata! Vőlegény és menyasszony feszületre tett kézzel, szent esküvéssel fogadják, hogy kitartanak egymás mellett hűségesen az életnek minden megpróbáltatása közepette is egészen a sírig.

Gyönyörű, de egyúttal nehéz is a katolikus házasság. Azért, mielőtt valaki házasságot kötne, *gondolja át mélyen*, milyen szent, milyen nagy dologra vállalkozik. És ha átgondolta, *határozza el magában szilárdan*, hogy egész házaseletén keresztül ragaszkodni fog Krisztus törvényeihez. Hogy saját szenvedélyeivel és mások rossz példájával, tanácsaival szemben házassá-

gában és családi életében mindenkor az Egyház útmutatásait fogadja el irányadóknak.

A házasságnál ugyanis az érzéki ösztönök a gyarló embert könnyen egészen elborítják, megcsalják és megrontják. Az isteni törvény megtartására a házassoktól kemény és hosszú ideig tartó áldozatokat követel, amelyeket a tapasztalat szerint a gyarló ember mint megannyi érvet szokott fölhasználni, hogy az isteni törvény alól mentesítse magát. „Hogy tehát az isteni törvénynek nem valami meghamisított és megrontott fogalma, hanem annak igaz és valódi ismerete világossítsa meg az emberi elmét és irányítsa az emberi erkölcsöket, . . . *őszinte és alázatos engedelmesség is szükséges az Egyház iránt.*“

A családi és házaselet veszedelmeit és nehézségeit az ember saját erejével nem bírja legyőzni. Azért adja Krisztus a házasság szentségének kegyelmeit, hogy azok állandóan kísérjék és segítsék a házastársakat. Meg kell ragadni Krisztus segítő karját és minél nagyobb a baj, a félreértés, az anyagi nehézség, betegség, vagy más megpróbáltatás, annál görcsösebben kapaszkodjanak bele a hitvestársak. Gondoljanak vissza gyakran arra a fogadalomra, amit az oltár előtt tettek. A házasságkötésnek ne csak a huszonötödik és ötvenedik, hanem *minden egyes évfordulója legyen ünnepe a családnak*: a házastársaknak és a gyermekeknek egyformán. Járuljon azon a napon az egész család közösen az Úr asztalához, köszönjék meg az elmúlt évet és kérjék a jövőendő évre Isten segítségét.

Általában nem lehet eléggé a szívükre kötni a házastársaknak, hogy *a házasság és a családi élet csak akkor lehet boldog, ha otthonukat az igazi istenfélelem és őszinte vallásosság levegője lengi át.* Az olyan ott-

honban, ahol az ajtónál szenteltvíztartó fogadja a belépőt, ahol a falról Krisztus és a Boldogságos Szűz néz le ránk, ahol imádsággal kelnek és imádsággal fekszenek, ahol ebéd előtt áldást kérnek az ételre és utána megköszönik az ajándékot, ahol vasárnap a család apraja és nagyja szentmisére megy, ahol a családtagok gyakorta megtisztítják lelküket és magukhoz veszik a legmértősebb Oltáriszentséget, abban az otthonban ritka a durva beszéd, káromkodás, veszekedés, ott tudnak egymással szemben elnézők lenni, egymásért áldozatot hozni, ott tudják türelmes lélekkel elviselni a megpróbáltatásokat, abban a házban béke és boldogság van. Béke és boldogság még a mai nehéz világban is!

A házasságra nevelni kell a gyermekeket!

XI. Pius pápa azt írja a „Casti connubii“-ban: „Bizonyos, hogy a házasságok szilárd alapja, valamint a boldogtalanok elomló romjai már a gyermekség és az ifjúság éveiben a fiúk és a lányok lelkében épülnek.“

Szülőknek és nevelőknek egyaránt kötelessége, hogy *már a legkisebb korban megkezdődjék a gyermekeknek a házasságra való előkészítése.* Ha a gyerekekbe: fiúkba és lányokba egyformán, kicsi koruktól fogva iparkodunk belenevelni a szociális érzés, a felebaráti szeretet, és az önfegyelmzés követelményeit: az önzetlenséget, részvétet, önmegtagadást, tűrnitudást, a lemondást és a szótlan munkát, ezzel közvetve a házasságra készítjük elő őket.

Az ifjúság lelkébe mélyen bele kell vésni mind-ezeket túl a tiszta életnek mérhetetlen fontosságát. A fiatalságban tombol az erő, és kitörni készülnek a

szenvedélyek. A szülőknek kell nagyon-nagyon vigyázni, hogy ez az erő el ne kallódjék bűnök fertőjében, hogy ezek a szenvedélyes érzések jóvátehetetlen tettekre ne vigyék gyermekeiket. A szülőknek őrt kell állniok gyermekeik mellett, hogy a régi fészkekből, fiúk és leányok egyformán *tiszta szívvel és tiszta lélekkel, tiszta testtel és tiszta vérrel* menjenek át majd a saját új családi fészükbe.

A szülő nemcsak kis gyermekeiért, hanem a nagyobbakért is felelős. Felelős azért, amit otthon tesznek, beszélnek, olvasnak. De felelős azért is, hogy a házon kívül kikkel barátkoznak, hova járnak, kikkel sétálnak, kiknek udvarolnak és hogyan udvarolnak. A szülők kötelessége beleoltani a gyerek lelkébe, hogy nincsenek felelőtlen udvarlások, leány-, vagy legénybolondítások. Hogy a szerelem nem játék, hanem szentelt érzés, amellyel nem szabad játszani. És hogy a jövő házasság boldogságának egyik feltétele, hogy valaki legény, vagy leánykorában betartotta-e a kemény parancsot: Ne paráználkodjál!

A legfontosabb szerep.

A „Casti connubii” szerint: *„A jó házasság legközelebbi előkészítésénél a legfontosabb szerepe van a házastárs gondos kiválasztásának. Mert nagyrészt ettől függ a házasság boldogsága, vagy boldogtalansága!”*

A szerelem jogát és fontosságát senki sem vonja kétségbe. Hiszen ezt az érzést maga az Isten oltotta bele az emberekbe, hogy leány és legény egymásra találjanak. A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy *a szerelem egymagában nem elég a házasság boldogságához.* Nem elegendő, hogy a házastársak tessenek egymás-

nak. Szükséges a házastárs megválasztásánál arra is gondolni, hogy különböző fajú, különböző műveltségű, különböző társadalmi állású, korban össze nem illő, különösen pedig különböző világnézetű, *különböző vallású egyének házassága a legritkább esetben szokott boldog lenni.* Az Egyházat tehát a híveinek boldogságáért való aggodás vezeti akkor, amikor tiltja a vegyes-házasságot.

A jövőbeli házastárs kiválasztásának fontosságáról a következő megszívlelésreméltó sorokat olvassuk a pápa körlevelében: „Hogy az egész életen át ne kelljen vezekelni egy meggondolatlan választás miatt, a jegyesek alaposan fontolják meg, mielőtt megválasztják a személyt, akivel az életet kell eltölteniök. Megfontolásuknál leginkább az Istenre és Krisztus igaz vallására legyenek figyelemmel; azután önmaguk, házastársuk, jövőő gyermekeik, az állam és az egész emberiség javára gondoljanak, amely a házasságból, mint forrásból ered. Buzgón kérjék az Isten segítségét, hogy a keresztény okosság szerint válasszanak s nem az érzékiség féktelen és vak indulata, a haszonlesés, vagy más kevésbbé nemes indítók vezesse őket, hanem az igaz szeretet és az őszinte érzelm a jövőő hitvestárs iránt. S a házasságban azokat a célokat keressék, amelyek miatt Isten azt alkotta. Ne mulasszák el végül a házastárs megválasztásánál szüleik bölcs tanácsát kikérni. Sőt vegyék nagyon is komolyan, hogy az ő érettebb ítélőképességük és gazdagabb tapasztalatuk segítségével a végzetes tévedéseket elkerülhessék és a negyedik parancs isteni áldását a házasságralépéskor bőségesebb mértékben elnyerjék.“

A HÁZASSÁG ÉS A CSALÁD **ANYAGI VÁLSÁGA.**

A házasság és család romlását az utóbbi időkben rohamléptekkel sietteti az a körülmény, hogy *az erkölcsi válság mellett rászakadt az anyagi válság réme is*. A fiatalság, mind a tanult, mind a tanulatlan, mind a városi, mind a falusi, vagy egyáltalán nem, vagy csak nehezen alapíthat családot, mert nem kap állást, nem jut kereset-hez, vagy annyira szétaprózódott már az apai birtok, hogy arra megházasodni lehetetlenség. Innen magyarázható az a körülmény, hogy évről-évre csökken a házasságkötések száma. Ez az állapot nemcsak azért baj, mert a nemzet szaporodása elmarad, hanem azért is, mert ennek a felnőtt ifjúságnak nagy része: legények és leányok egyformán erkölcsileg is veszedelembe kerülnek. Közülük sokan elzülленek. A leányok, mivel nem mehetnek férjhez, munka után néznek és olcsóbb munkakörülményekkel még a meglevő munkalehetőségeket is elveszik a férfiak elől.

A családapák sorában igen nagy a munkanélküliek száma. Akinek pedig van állása, munkája, üzlete, vagy műhelye, vagy egy kis birtoka, olyan kicsi a jövedelme, hogy abból még a legügyesebb beosztás mellett sem lehet fedezni a család szükségleteit.

Sajnos, *az állam és a társadalom ezideig meg lehetőszen érzéketlen a többgyermekes családok nehéz*

helyzetével szemben. Mindeztideig nem látunk még komoly megmozdulást sem az állam, sem a társadalom részéről a sokgyermekes családok megmentése érdekében. *Pedig ezek a családok a nemzet életének erőforrásai.* Ők adják a vért, az életet a nemzetnek. Tehát nemzeti érdek, hogy azt az életet, azokat a gyermekeket, akiket világra hoztak, fel is tudják nevelni. A rettenetes gyermek-halandóság a nyomorúság következménye.

Azt mondja a latin közmondás, hogy „*a nyomor a legnagyobb kerítő.*” Ennek a jelei gyakran mutatkoznak. A nincstelenség könnyen felborítja a házi békét, könnyen bűnre viszi a szülőket. A jövedelem hiánya arra kényszeríti az anyát is, hogy kereset után nézzen. A gyermekek rendes nevelés és felügyelet nélkül nőnek fel.

Ez az anyagi válság Magyarországon a katolikus családok ezreit érinti a legfájdalmasabban. Miért van ez így? Azért, mert a kishivatalnokoknak, altiszteknek, kiskereskedőknek, kisiparosoknak, kisbirtokosoknak, munkásoknak és munkanélkülieknek zöme a katolikusok közül kerül ki. A katolikus családok zömének igen kicsi a jövedelme és rendesen nagy a családja. Mert, hála Istennek, a katolikus kisemberek, városon is, falun is becsületes házaséletet élnek. Ritka a válás és nem ölik meg a gyermeket. A katolikus kisemberek ezrei: apák és anyák városon és falun egyaránt ragyogó példáját adják annak, hogyan kell a nehéz körülmények között is kitartani az Isten törvényei mellett.

A szociáldemokraták a gyermekgyilkosság bevezetésével akarnak segíteni a kisembereken.

A szociáldemokraták és a kommunisták folytonosan azzal lázítanak, hogy ők a szegény emberek jogaiért

harcolnak. A valóságban ebből édes-keveset látunk. *Sok helyen a kezükbe került már a hatalom, de a kisemberek sorsán nem sokat lendítettek.* Ellenben mindenütt, nálunk is, a szociáldemokrata vezérek busás jövedelmeket biztosítanak maguknak a szegény dolgozók pártadójából. Magyarországnak pedig éppen azok az országok a legelkeseredettebb ellenségei, amelyekben szociáldemokrata és szabadkőműves pártvezérek kormányoznak.

Hogy mennyire nem viselik a szívükön a szegény ember sorsát, a házasság és a család kérdésében vallott álláspontjukból is fényesen kiviláglik. A kommunisták a szó szoros értelmében megölték a családot. *Oroszországban* csak be kell jelenteni, hogy ketten össze akarnak állni és megvan a házasság. Ugyanígy, ha valamelyik fél bejelenti a városházán, vagy községhezán, hogy megúnta a házastársát, már meg is történt a válás és még aznap mással állhat össze. Ha kedve tartja, a következő nap egy harmadikkal folytathatja ezt a házassági komédiát. A szovjet valósággal a szülők elleni engedetlenségre, azok megvetésére uszítja a gyermekeket. A magzatelhajtás megengedett dolog, sőt az állam segédkezést nyújt hozzá.

A szociáldemokráciának ugyanaz a felfogása a családról és a házasságról, mint a kommunizmusnak. Csak nem meri olyan nyíltan hirdetni. Különösen mostanában, amikor az egész világon rájár a rúd és mindenfelé megelégtették már az üzelmeit, fél, hogy esetleg minálunk is felosztatják. Akkor pedig megszűnnének a vezérek nagy jövedelmei is, azért most hangfogót tettek a szájukra. A lelkiületük azonban maradt a régi. Közismert tény, hogy a szociáldemokrácia is a válások megkönnyítéséért harcol, tehát a családi élet megrontása-

ért. Ami pedig a legborzasztóbb dolog, a családok nyomorúságát a gyermekgyilkosság megengedésének, a magzatelhajtás állami elősegítésének bevezetésével akarja kisebbiteni. El sem hinné az ember, ha legújabb könyveikben is nem olvasná ezt a szörnyűséget. Még pedig nem is műveletlenebb vezetők, hanem a pártnak orvos- és ügyvédvezetői kívánják ezt. Annyira rettenetes javaslat ez, hogy még az egyik szociáldemokrata író, Kassák Lajos is kifakadt ellene ezekkel a szavakkal: „Aki az éhség problémáját nem társadalmi javak társadalmi elosztásával, hanem az éhezők kipusztításával akarja megoldani, az téves utakon jár, a bajok megoldása helyett a bajok megrögzítését és növekedését segíti elő.”

A szociáldemokrata és kommunista álláspontot tehát még a jobbérzésű szociáldemokraták is megbélyegzik.

A pápa tisztessége megélhetést követel a családok számára.

A szociáldemokratáknak és kommunistáknak erkölcstelen és kegyetlen, haláltterjesztő, gyermekellenes könyvei után szinte föllélekzik az ember, amikor a pápa körlevelét: a „Casti connubii“-t a kezébe veszi. Idáig láttuk, hogyan harcol ez a körlevél a házassági hűségért, az erkölcsös, boldog családi életért. Ha más nem is lenne benne, mint amiről idáig megemlékeztünk, akkor is megérdemelné, hogy az emberiség hálás legyen érte Krisztus helytartójának.

A pápa azonban nem elégszik meg az eddig elmondottakkal. Miután bemutatta, milyennek kell lennie a Krisztus szíve szerinti keresztény házasságnak, utána *felemeli a szavát és pápai hatalmának tekintélyével követeli, hogy az állam és a társadalom becsülje meg*

és támogassa azokat a házastársakat, akik családi életüket az anyaszentegyház törvényei szerint rendezik be.

Minden gondokkal küzdő családapának, minden kisírt szemű, gyermekei sorsáért aggódó édesanyának a kezébe kellene adni ezt a körlevelet: *Nézzétek és olvassátok, az anyaszentegyház nemcsak tőletek kívánja, hogy becsületes házasséletet éljétek, hanem az államtól, a társadalomtól is megköveteli, hogy álljanak mellétek.*

Krisztus óta az anyaszentegyház mindenkor a szegények, elnyomottak, nyomorultak védője volt. Most is határozottan a szorongatott helyzetben levő, kenyértelen, lerongyolódott családok mellé áll. A „Cásti concubii“-nek erre vonatkozó sorai így hangzanak: „Először is — mondja a pápa — minden erővel oda kell törekedni, hogy az államokban a gazdasági és társadalmi viszonyok úgy alakuljanak, hogy minden családapára maga, felesége és gyermekei tisztességes eltartásához szükséges bért megkereshesse, mert „méltó a munkás az ő bérére.“ Ezt megtagadni, vagy a méltányosnál kevesebbet adni, nagy igazságtalanság és a Szentírás szerint égbekiáltó bűn. Tilos olyan alacsony béreket megállapítani, amelyek a mindenkori viszonyok közt elégtelenek a család eltartására.

Intézkedésre van szükség, hogy a házastársak már jóval a házasságkötés előtt a jövőendő élet nehézségeit elháríthassák, a szakértők részéről oktatásban részesüljenek, miképpen kell azt sikeresen és tisztességesen megtenniük. Gondoskodásnak kell történnie abban az irányban is, hogy gazdasági társulással, magán és állami szervezetekben megkereshessék az élet szükségleteit, ha azokat egyébként megkeresni nem tudják!

Ha azonban az említett eszközök sem elegendők a költségek fedezésére, különösen, ha a család nagy és beteg, a keresztény felebaráti szeretet megköveteli, hogy a szűkölködők megkapják a szükségeset, a gazdagok a szegényeket segítsék s fölösleges javaikat ne fényűzésre fordítsák, vagy eltékozzolják, hanem azok életének megmentésére költsek, akiknek a legszükségesebb javak is hiányoznak. Akik a szegényekben Krisztusnak alamizsnát adnak, bőséges jutalmat nyernek az Úrtól, amikor eljön a világot megítélni. Viszont az ellenkezőt cselekvők elveszik majd a büntetésüket. Nem hiába int minket az apostol: „Aki bírja a világ javait, és szűkölködni látja testvérét és elzárja előle szívét: hogyan marad meg abban az Isten szeretete?”

„Ahol pedig a magánjótékonyosság elégtelennek bizonyul, — folytatja a pápa — ott az államhatalom föladata a magánosok elégtelen erőit kipótolni, különösen akkora fontosságú közcélnál, amilyen a családok és a házasok emberhez méltó sorsa. Ha ugyanis a családnak, különösen a többgyermekes családoknak nincs rendes lakásuk; ha a családfő munkát és keresetet nem talál; ha a mindennapi szükségletek nagyon drágák; ha még a családanya is — a család nem kis kárára — a saját munkájával pénzkeresésre szorul, vagy az anyaság rendes és rendkívüli terhei idején megfelelő élelem, gyógyszer, orvosi segítség és minden egyéb nélkül marad: akkor természetesen a házastársak könnyen elcsüggednek, hogy nehéz számukra a családi élet és az Isten törvényeinek megtartása, a közbiztonság, az állami élet és jólét veszedelembbe kerül, mert az ilyen emberek könnyen úgy kétségbe esnek, hogy semmi veszténivalójuk nem lévén, esetleg jobbat remélhetnek az államnak és minden rendnek felforgatásától.”

„Azért az államélet és a közjó hivatott őrei — figyelmezteti a pápa az illetékeseket — a családok és a házastársak megsegítését nem hanyagolhatják el anélkül, hogy az államnak és közjónak ártsanak. Tehát — mondja a Szentatya — a törvény alkotásánál és az állami költségvetés megállapításánál a nyomorgó családok támogatásáról úgy gondoskodjanak, mint akik az ilyen gondoskodást legelső kötelességeik közé számítják.“

Ennél határozottabban és szebben még senki nem kelt a családok védelmére. Látszik, hogy a pápa Krisztus nevében beszél. Azért ismeri ennyire a bajokat. Nemcsak az erkölcsieket, hanem a gazdaságiakat is. És azért szereti ennyire a családot. Nemcsak a házastársak kötelességeit emlegeti, hanem a jogait is kiemeli. Tisztán látja, hogy a család csak akkor képes a társadalom és a nemzet fundamentuma lenni, csak akkor lehet várni tőle, hogy testben és lélekben egészséges nemzedéket adjon, ha gondoskodás történik arról is, hogy gazdasági bajok, a mindennapi kenyér hiánya fel ne fordítsa a család egyensúlyát.

XI. Pius pápa megérdemli, hogy minden család naponként imába foglalja a nevét. Mert nemcsak ebben a körlevélben a „Casti connubii“-ben áll a családok gazdasági talpraállítása mellé, hanem másik világhírű körlevelében, a „Quadragesimo Anno“-ban sem mulasztja el követelni, hogy az apának olyan bért kell adni, amiből egész családjának tisztességes megélhetése és gyermekeinek nevelése biztosítható. Olyan bért, hogy az anyának és a neveletlen gyermekeknek ne kelljen munkába állniuk. Olyan bért, amelyből egy kis földet és házat is szerezhet a szegény ember, amiben aztán öregségére meghúzhatja magát.

Felhívás a munkára.

A „Casti connubii“ befejezésében a pápa felhívja a püspököket, hogy minden lehető módon terjesszék ennek a körlevélnek igazságait. Hogy a „lévedéssel állítsák szembe az igazságot, az útlatos bűnnel a tisztaság fényét, az ösztönök rabszolgaságával az Isten fiainak szabadságát, a válások igazságtalan könnyűségével az örökkétartó, valódi hitvesi szeretetet és a halálig fogadott eskünek szentségét.“

„Ha a házasság modern fölforgatói minden erejüket latba vetik, hogy szóval, írással, könyvekkel, cikkekkel s minden lehető eszközökkel megrontsák a lelkeket, a házasság tisztaságát kigúnyolják, a legocsmányabb bűnöket feldicsérik“, akkor a katolikus híveknek is arra kell törekedniök, hogy „a józan tant a házasságról valamennyien megismerjék és a hamis tanítások mesterei részéről leselkedő veszedelmeket elkerüljék s megtagadva az istentelenséget és a világi vágyakat, igazán jámborul éljenek e világban, várva a boldog reménységet és a nagy Isten és Üdvözítőnknek, Jézus Krisztus dicsőségének eljövetelét.“

A püspökök és papok munkájának azonban csak akkor lesz eredménye, ha mellettük a katolikus hívek is hirdetik, szóval és példával egyaránt, ennek a családvédő körlevélnek, a „Casti connubii“-nek nagy igazságait. Hiszen a család megmentése, a házasságok boldogságának visszaállítása nemcsak az Egyháznak, nemcsak a nemzetnek, valamennyiünknek közös érdeke.

*Azért a pápa felhívása mindegyikünknek szól:
Segítsétek megmenteni a családot!*

AZ ACTIO CATHOLICA ORSZÁGOS ELNÖKSÉGÉNEK

HIVATALOS KIADVÁNYAI:

1. Útmutatás az Actio Catholica egyházmegyei szervezeteinek működéséhez. (Kifogyott).
2. A magyar Actio Catholica ügyrendje és tájékoztatója.
3. A magyar Actio Catholica országos munkatervezete az 1933—34. évre.
4. Útmutatás az Actio Catholica népművelési megbízottai részére.
5. Katholikus népművelési tájékoztató.
6. A magyar Actio Catholica országos munkatervezete az 1934—35 évre és az országos Elnökség első beszámolója.

Ébresztő írások:

1. füzet. **Katolikus Karitás.** Irta: Mihalovics Zsigmond. (Ára 12 fillér.)
2. füzet. **Krisztus kopogtat a gyárak kapuján.** Irta: Huszár Károly. (Ára 20 fillér.)
3. füzet. **Lehet-e még segíteni az emberiségen?** Irta: Huszár Károly. (A Quadragesimo anno ismertetése. Ára 20 fillér.)
4. füzet. **Mi történik Oroszországban?** Irta: Huszár Károly. (Ára 20 fillér.)
5. füzet. **„A mocsoktalan házasság.”** (XI. Pius pápa Casti connubii kezdetű körleveléről.) Irta: Dr. Közi-Horváth József. (Ára 30 fill.)

Röpiratok:

Micsoda és mit akar a Katolikus Akció?

A mi erőnk: a mi sajtónk. Irta: P. Bangha Béla S. J.

Sajtó Káté (Gyakorlati útmutatás a katolikus sajtóterjesztés ügyében).

Egy nagy ígélet. Irta: P. Bangha Béla S. J.

Az Actio Catholica tagozódása. Irta: Mihalovics Zsigmond.

Beszédvázlatok katolikus kultúrestékhez:

1. **Mi az Actio Catholica?**
2. **A katolikus Egyház népnevelő tevékenysége történeti alapon.**
3. **Igaz-e mindig, ami írva van?**
4. **A szociális kérdés.**
5. **A gyermeknevelés legfőbb irányelvei XI. Pius enciklikája szerint.**
6. **Mit akar és mit hirdet a Quadragesimo Anno?**

Egy-egy füzet ára: 10 fillér.

Előkészületben nyolc beszédvázlat a katolikus családok megmentéséről.

Rendeljük meg a következő műveket:

1. **A Katolikus Akció szociális gondolatai** (a világi apostolkodás vezérkönyve.) Irta: Huszár Károly. 280 o. Ára: 3.— P.
2. **Az 1934. évi lelkipásztori konferencia teljes anyaga.** Az Egyházi lapok külön lenyomata. Ára: 1.— P.

Megrendelhetők: az **Actio Catholica** központi irodájában, Budapest, IV., Ferenciek tere 7., III. lépcső, I. emelet 8. és a Kordánál.